Kaikenkarvainen

Elelipä muinoin kuningas, jolla oli puoliso kulta-kutrinen sekä niin ihana, ett'ei mailman maissa missään hänen vertaistansa. Tapahtuihan sitten, että tämä kovasti sairastui, ja kun tunsi kohta kuolevansa, hän kuninkahan kutsutti vuoteensa ääreen sekä lausui: "jos minun kuoltuani toisen tahdot puolisokses, älä ota semmoista ketään, joka ei ole yhtä kaunis ja kulta-kiharainen, kuin minä; lupaa se minulle." Ja kun kuningas oli hänelle tämän luvannut, hän silmänsä ummisti kuoleman uneen.

Kau'an aikaa kuningas suruissansa vain muisteli vainajata eikä ollenkaan aikonut itselleen hakea toista puolisoa. Viimein hänen neuvon-antajansa sanoivat: "ei tämä tämmöinen enään käy laatuhun, kuninkaan pitää mennä naimisiin, jotta me kuninkaannan taas saisimme." Nyt lähettiläitä lähetettiin maita mantereita kiertelemään ja hakemaan morsianta mointa, joka ihan yhtä ihana olisi, kuin tuo kuningatar vainaja. Mutta eihän koko mailmassa ollut semmoista löydettävissä, eipä kumminkaan ketään, jolla oli yhtä kaunihit kelta-kiharat. Tyhjin toimin lähettiläät sentähden kotia palasivat matkoiltansa.

Olipa kuitenkin kuninkaalla tytär, jonka ihanuus täsmälleen veti vertoja kuningatar-vainajan ihanuudelle ja jonka hiukset myöskin olivat samallaiset kullan-karvaiset. Tytön tultua täysi-kasvuiseksi isä, kun kerta hänehen katsahti, huomasikin hänen olevan ihan äitinsä näköisen, ja nytpä yht'äkkiä tulinen rakkaus kuninkahan kietoi pauloihinsa. Hän neuvon-antajillensa sanoi: "minä tyttäreni tahdon naida, sillä hän puoliso-vainajani varsinainen kuva ompi, eikä muualla missään ole löydettävissäni morsianta niin ihan entisen vaimoni muotoista." Tämän kuultuansa neuvon-antajat pahasti pelästyivät sekä vastasivat varoittaen: "Jumala jyrkästi on kieltänyt isää naimasta tytärtään; synnistä ei ikinä mitään hyvää synny, ja kova kosto on kerran vielä valtakuntaakin kohtaava." Eikä tyttökään, isänsä päätöksen kuultuaan, vähemmin pelästynyt, mutta toivoipa kuitenkin saavansa hänet tuosta aikomuksesta luovutetuksi. Hän sentähden sanoi kuninkaalle: "ennen-kuin teidän toivonne toteutan, pitää minun saaman kolme hametta, joista yksi olkoon kullan-kiiltävä, kuin aurinko, toinen kuten kuu, hopeanhohtava ja kolmas kirkkaasti kimalteleva, kuten tähdet; vielä sitten tahdon viitan, tuhannesta turkis-lajista valmistetun, ja jokaisen teidän valtakuntanne piirissä olevan otuksen nahasta on siihen pieni tilka pantava." Mutta itseksensä hän ajatteli: "tuommoistahan on ihan mahdoton hankkia ja minä sillä välin kyllä saan isäni luopumaan kamalasta aikeestansa." Vaan eipä kuitenkaan kuningas päätöstään peräyttänyt; hänen valtakuntansa kätevinten kankurien täytyi nuot kolme hametta kutoa, yhden kullan-kiiltävän, kuin aurinko, toisen, kuten kuu, hopean-hohtavan, kolmannen kirkkaasti kimaltelevan, kuten tähdet; ja hänen metsästäjänsä täytyi pyytää kaikki otukset, mitä oli koko valtakunnassa, sekä ottaa niitten nahasta pikku tilkanen, ja noista sitten neulottiin tuhannesta turkis-lajista tehty viitta. Kun viimein kaikki oli valmihina, kuningas käski tuoda linnahan viitan ja levitti sen sitten tyttärensä nähtäväksi, sanoen: "huomena häät vietetään."

Koska nyt kuninkaan tytär huomasi, ett'ei enään ollut toivomistakaan, että isä muuttaisi mielensä, päätti hän paeta kotoansa. Yöllä, kun unen helmoissa kaikki makasivat, hän vuoteeltansa nousi sekä otti kalliitten kalujensa joukosta kolme: kulta-sormuksen, pienen kultaisen kehruu-pyörän ja pikku kulta-vyhtimen; nuot kolme vaatteustansa, joista yksi loisti, kuin aurinko, toinen, kuten kuu, kumotti, ja kolmas kimalteli, kuin tähdet, hän pisti pähkinän-kuoreen, puki ylleen tuon kaikkinaisista turkiksista valmistetun viittansa sekä pani noella kasvonsa ja kätensä mustaksi. Sitten tyttö onnensa uskoi Jumalan haltuhun, läksi pois kotoa ja käydä astuskeli koko yön pitkän, kunnes isohon metsään viimein pääsi. Ja koska neito parka kovin väsyksissänsä oli, hän ontelon puun huomattuansa tuonne onttohon pujahti istumaan sekä nukkui sinne.

Tekipä päivä nousemista, mutta unen helmoissa vielä makasi tyttönen, ja hän nukkumistansa yhä nukkui, vaikka jo oli aurinko korkealle ehtinyt. Silloin tapahtui, että kuningas, jonka valtakuntahan kuului tämä metsä, kävi siinä metsästämässä. Kun nyt hänen koiransa tuon puun viereen sattuivat tulemahan, net nuuskimaan rupesivat ja juoksivat sen ympärillä haukkuen. Sanoi silloin kuningas metsästäjillensä: "rientäkää katsomaan, mikä otus tuonne on juossut piilohon." Metsästäjät hänen käskyänsä noudattaen menivätkin ja kertoivat palattuansa: "tuolla puun

ludossa makaa kummallinen eläin, jota emme tunne ja jommoista emme ikinä ennen ole nähneetkään; sen on turkki tuhatta lajia karvaa; mutta se siinä nukkua lojottelee." Tähän vastasi kuningas: "koettakaa saada tuo elävältä pyydetyksi, köyttäkää se vankkureihin ja tuokaa linnaan." Metsästäjät sitten tyttöön tarttuivat ja tämä kovin säikähtäen heti heräsi sekä rupesi rukoilemaan: "minä lapsi kurja olen, jonka on turvattomaksi, oman onneni nojaan jättänyt sekä isä että äiti, armahtakaa minua ja ottakaa minut myötänne." Siihen miehet sanoivat: "tule vain, _Kirjokarva_, sinä kyökkihin mukava, sinnehän oikein oivallisesti sovit takan-nuohojaksi." Asettivatpa siis tytön istumaan vankkureihin ja läksivät kotia kuninkaan linnahan. Perille päästyään he, osoittaen pientä, portahien alla olevaa koppia, jonne ei päiväkään paistamaan päässyt, virkkoivat hänelle: "katsoppas, Karvakana, tuo sinulle on ihan omansa asunnoksi sekä makuu-kamariksi." Tyttö sitten kyökkiin lähetettiin, ja siellä hänen toimeksensa määrättiin työt pahimmat: puitten- ja veden-noutaminen, nuohoaminen ja valkean-kohentaminen; häntä pantiin silpimään, mitä oli lintuja silvittäviä, puhdistamaan kaaliksia sekä tekemään, mitä muuta osasi olla halpaa tehtävää.

Tämmöistä kurjaa elämää Kirjokarva siellä kau'an aikaa eleli. Voi sinuas ihanaa kuninkaan-tytärtä! kuinkahan sinun vielä käyneekään! Mutta tapahtuipa kerran, että linnassa pidot pidettiin, ja tyttö silloin sanoi kokille: "pääsisinkö minäkin hiukan tuonne katsomaan? lupaampa jäädä seisomaan oven ulko-puolelle." Tähän kokki vastasi: "noh mene vain, mutta puolen tunnin päästä pitää sinun taas oleman täällä tuhkaa kokoomassa." Nyt tyttö öljy-lamppunsa otti, meni koppiinsa, riisui turkit yltään sekä pesi noen pois käsistänsä ja kasvoistaan, joten hänen ihanuutensa näkyviin tuli, ikään-kuin toisinaan mustain pilvien välistä välkkyy auringon-sätehiä toinen toisensa perästä. Sitten hän pähkinän-kuoresta otti sen pukunsa, joka loisti, kuten aurinko. Ja tämän tehtyänsä hän tuonne pitoihin meni, ja kaikki hänen edestänsä väistyivät, sillä eipä kukaan häntä tuntenut, vaan arveltiimpa hänen olevan jonkun kuninkaan-tyttären. Mutta kuningas meni häntä vastaan, tarjosi hänelle kätensä ja tanssi hänen kanssansa sekä ajatteli itsekseen: "näin ihanaa neitoa eivät ole silmäni ennen nähnehet milloinkaan!" Tanssin loputtua tyttö kiitokseksi kumarsi, ja kun sitten kuningas vähän vilkasi taaksensa, jopa sillä välin neitonen katosi, eikä kukaan tietänyt, mihin hän oli joutunut. Mitä linnan edustalla oli vartioita, kaikki net sisälle kutsuttiin ja heiltä tarkoin tiedusteltiin, vaan eipä ollut yksikään tuota neitosta nähnyt.

Mutta tyttö oli koppiinsa rientänyt ja vilppaasti riisunut vaatteensa, noennut kasvonsa ja kätensä sekä pukenut turkit yllehen, ja jopa hän taas oli Kirjokarvana. Kun hän tuosta kyökkiin palattuansa aikoi ruveta työhönsä, takkaa tuhasta puhdistamaan, sanoi hänelle kokki: "jätä tuo huomiseksi ja keitä sinä tämä soppa kuninkaalle, minäkin vuorostani ai'on pikimmältäni mennä tuonne ylhäisten iloa katselemaan, mutta jos yhdenkin hius-karvan annat pudota liemeen, et tästä lähin enään saa ruo'an rahtuakaan." Sitten kokki kyökistä läksi ja Kirjokarva keittäjäksi rupesi sekä keitti, parastansa pannen, kuninkaalle leipä-vellin, ja tuon saatuansa valmiiksi hän kävi kopistaan kulta-sormustansa noutamassa sekä pisti sen sinne vatihin, johon oli keitoksen kaatanut. Kun sittemmin pidot päättyneet olivat, kannettiin velli kuninkaan syötäväksi, ja se hänestä niin hyvältä maistui, ett'ei hän mielestänsä milloinkaan ollut parempaa ruokaa nauttinut. Mutta kun astian pohja paistamaan rupesi, kuningas kultasormuksen huomasi eikä saanut käsitetyksi, miten tuommoinen oli tuonne joutunut. Hän sentähden käski, että kokki hänen luoksensa kutsuttaisiin. Tuo käskyn kuultuansa pahasti pelästyi ja sanoi Kirjokarvalle: "varmaankin olet hius-karvan pudottanut vellihin; mutta jos niin on laita, sinä huolimattomuudestas olet aika selkä-saunan saava." Kun hän sitten kuninkaan eteen astui, tämä kohta kysyi, kuka vellin oli keittänyt. "Minun se on keittämäni," tokasi kokki vastaukseksi. Mutta kuningas sanoi: "tuon varsin valehtelitkin, sillä se on nyt laitettu ihan toisella tavalla sekä monta vertaa paremmaksi, kuin milloinkaan ennen." Siihen kokki vastasi: "täytyypä minun tunnustaa, ett'en itse olekkaan sitä laittanut, vaan onhan se Karvakanan keittämä." Käski silloin kuningas: "mene tuomaan häntä tänne," sekä kysyi Kirjokarvan tultua: "kuka sinä olet?" - "Minähän köyhä lapsi raukka, jolla ei enään ole isää eikä äitiä." Sitten hän kysäsi: "miksi täällä linnassani oleskelet?" Tyttö vastasi: "minusta ei mihinkään ole, ansaitsisin vain, että kenki-rajalla minua korville kolhittaisiin." Viimein kuningas vielä kysyi: "mistäs olet saanut tuon sormuksen, jonka löysin velli-vadista?" Tähän vastasi Kirjokarva: "sormuksesta en tiedä mitään." Näistä vastauksista ei siis kuningas liioin viisastunut vaan hänen täytyi käskeä tyttö tiehensä.

Jonkun ajan päästä linnassa taas oli pidot, ja kuten edellisellä kertaa Kirjokarva nytkin kokilta pyysi päästäksensä tuota iloa ihmettelemään. "Noh mene vain," vastasi kokki, "mutta palaa tänne puolen tunnin päästä ja keitä kuninkaalle tuommoista leipä-velliä, jonka tiedät hänen mieli-ruo'aksensa." Tyttö silloin koppiinsa kiisi, pesi itsensä vilppahasti, otti pähkinän-kuoresta tuon hamehensa, joka, kuten kuu, hopealta hohti, sekä puki sen yllensä. Sitten hän kuninkaan-tyttärenä astui saliin; ja kuningas meni häntä vastaan, ollen aivan iloissansa siitä, että tuo kaunotar taas tuli hänen pitoihinsa, ja koska tanssi silloin oli ihan alkamaisillaan, hän neitosen otti kumppaniksensa. Tämä tanssin loputtua kuitenkin niin äkkiä katosi, ett'ei kuningas ensinkään huomannut, minne hän oli puikahtanut. Mutta tyttö koppiinsa riensi, muuttihe siellä taas Kirjokarvaksi ja palasi kyökkiin, leipä-velliä keittämään. Kun kokki oli tanssia katsomaan lähtenyt, kävi Kirjokarva kultaista kehruu-pyöräänsä noutamassa ja laski sen siihen astiaan, jonne kaasi keitoksen. Ruoka sitten kannettiin kuninkaan nautittavaksi, joka sen söi kaiken, ja se hänestä yhtä hyvältä maistui, kuin viime-kerrallakin, ja hän tykönsä kutsutti kokin, joka nytkin tunnusti, että Kirjokarva oli vellin keittänyt. Kuningas siis puheillensa taas käski Kirjokarvankin, mutta tämä vakuutti, ett'ei hänestä muuhun ole, kuin selkä-saunaa saamaan, sekä ett'ei hän tuosta kultaisesta kehruu-pyörästä mitään tietänyt.

Kun sitten kuningas pidot piti kolmannen kerran, kävipä taas samoin, kuin ennenkin. Kokki kyllä sanoi; "sinä noita lienet Karvakana, ja sekoitat varmaankin liemeen jotain pahuksen-vietävää, koska aina laitat velliä sellaista, joka kuninkaan mielestä paljon paremmalta maistuu, kuin minun keittämäni," mutta eipä Kirjokarva rukoilemasta hellittänyt ja laskipa kokki hänen viimeinkin menemään määrätyksi aikaa. Tyttö nyt yllensä puki sen hamehen, joka kimalteli, kuten tähdet, sekä astui tässä pu'ussaan salihin. Kuningas taas tanssi tuon kauniin neitosen kanssa, arvellen itseksensä, ettei hän milloinkaan ollut toista näin ihanaa vaimoa nähnyt. Ja heidän tanssiessansa hän tytön huomaamata pisti kulta-sormuksen hänen sormeensa sekä oli määrännyt, että tanssi hyvin kau'an kestäisi. Kun se sitten loppui, hän neitosta koetti pitää kädestä kiinni, mutta tämä sukkelasti kuninkaan käsistä pujahti väen-tunkohon, ihan kadoten näkyvistä. Kiiruimman kautta tyttö portahien-alaiseen koppiinsa riensi, mutta koska hän oli viipynyt puolta tuntia enemmän ja siis liiaksi kau'an, ei hän enään joutunut riisumaan tuota loistavaa pukuansa, vaan paiskasi sen päälle turkkinsa ylleen, eikä hädissään noennut itseänsä aivan tarpeeksi, vaan jäipä valkoiseksi yksi sormi. Kirjokarva nyt kyökkiin juoksi ja keitti kuninkaalle kelpo leipä-vellin sekä pisti kokin poissa ollessa, velli-vatihin kulta-vyhtimensä. Havaittuaan sitten astian pohjalla olevan vyhtimen, kuningas taas kutsutti tykönsä Kirjokarvan ja huomasipa nyt, heti tämän tultua, tuon valkoiseksi jääneen sormen sekä siinä sen sormuksensa, jonka hän salaa oli tanssi-kumppaninsa sormehen pistänyt. Nytpä hän tytön käteen tarttui eikä siitä enään hellittänyt, ja kun Kirjokarva paetaksensa koetti saada kätensä irti, aukeni turkit hiukkasen ja raosta vähän vilahti tähti-hame. Kuningas kohta viittahan kaappasi ja veti sen hänen yltänsä. Silloin neidon kulta-kutriset näkyviin valuivat, ja itse hän siinä nyt ihanan loistavana seisoi eikä enään päässyt piilohon mihinkään. Ja kun hän noen ja tuhan oli kasvoistansa pessyt, ei häntä ihanampaa neitosta ollut milloinkaan mailman maissa nähty missään. Mutta kuningas hellästi lausui: "sinä rakkahin morsiameni olet emmekä ikinä enään toisistamme eroa." Sitten häät vietettiin ja he onnellisina yhdessä elivät aina kuolin-päiväänsä saakka.

* * *